

DRŽAVNO TAKMIČENJE 2025.

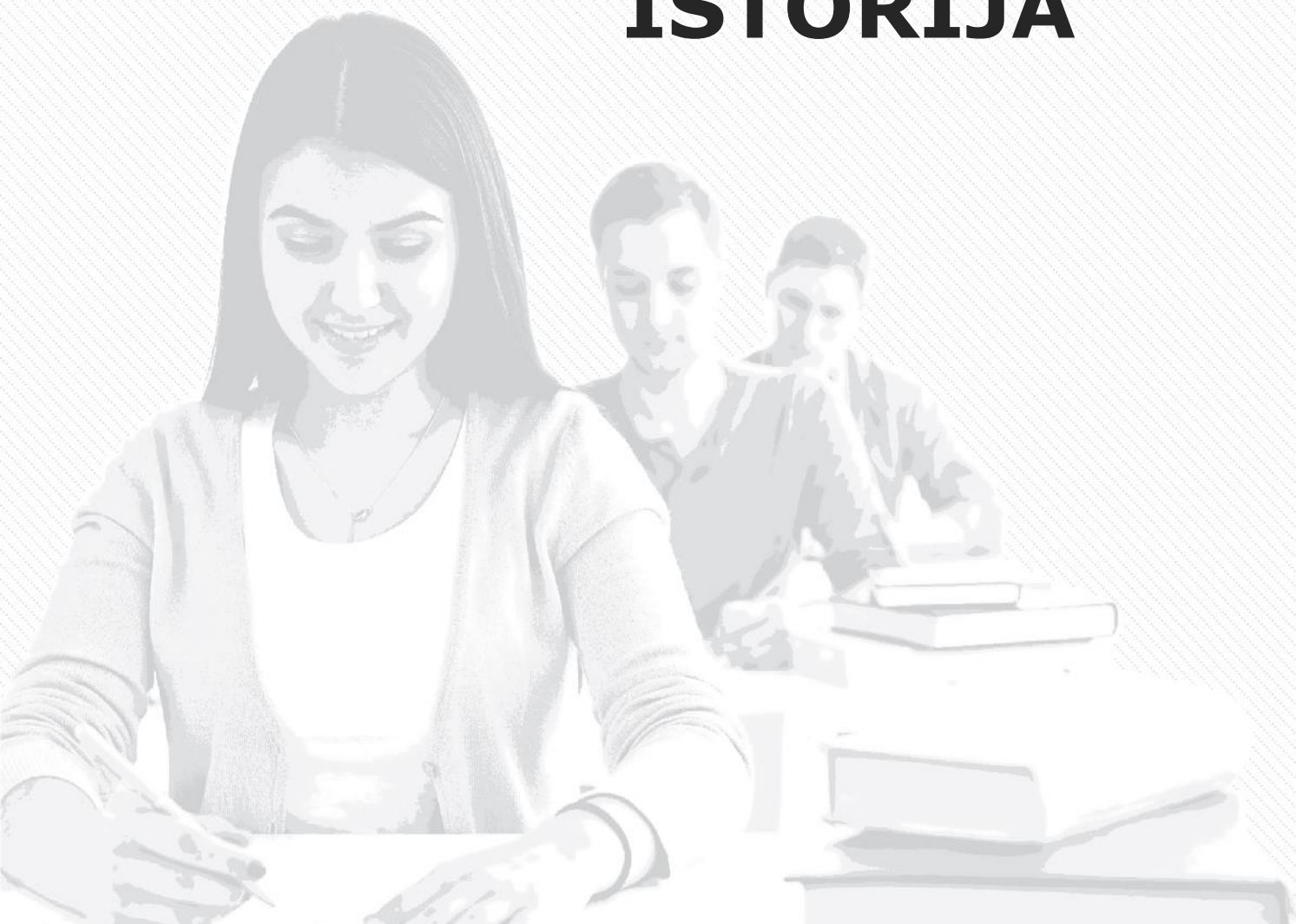
AUTOR/AUTORKA TESTA _____

RECENZENT/RECENZENTKINJA _____

PODGORICA, _____ 20____ GODINE

SREDNJA SKOLA, I i II RAZRED

ISTORIJA

UPUTSTVA ZA TAKMIČARE:

- svi takmičare počinju rad na testu u isto vrijeme i u istoj prostoriji,
- svaki takmičar sjedi sam u školskoj klupi,
- test traje sat i po (90 minuta),
- zabranjeno je lažno predstavljanje takmičara,
- zabranjeno je korišćenje mobilnih telefona tokom rada na testu,
- zabranjeno je pričati sa drugim takmičarima dok test traje,
- na klupi takmičar može da ima samo odštampan test sa pitanjima, hemijsku olovku (jednu u rezervi),
- kontrolori na testu mogu takmičarima dozvoliti da na klupi drže flašu sa vodom i papirne maramice ako procijene da je to neophodno,
- test se popunjava isključivo hemijskom olovkom (plavo ili crno mastilo),
- zabranjeno je prepravljanje već datih odgovora, jednom upisani odgovor ili zaokruženi odgovor ne smije se prepravljati, u slučaju da se to uradi odgovor neće biti priznat,
- prije početka testa kontrolor je dužan da takmičarima saopšti pravila rada na testu i ponašanja u učionici,
- kontrolor upisuje poene i vrši druge intervencije prilikom ocjenjivanja testa hemijskom olovkom (crveno mastilo).

Dragi takmičari,

prije početka izrade testa pažljivo pročitajte svako pitanje, potom ih rješavajte.

Želimo Vam puno uspjeha u radu.

1. Dopuni rečenice tačnim odgovorima:

Inicijator reforme kalendara u Rimu bio je Gaj Julije Cezar. „Julijanska godina“ nije u pogledu vremena precizna jer se ispostavilo da je duža od sunčane za tačno 11 (1) minuta i 14 (2) sekundi. Nepreciznost „julijanske godine“ prvi je uočio rimski papa Grgur XIII (priznaje se i: Gregorije) (3) 1582. (4) godine kada je izvršio novu reformu kalendara koji se i danas koristi. Uočenu razliku u broju dana papa je riješio tako što je donio odluku da se poslije 4. oktobra ne računa 5. oktobar već 15 (5) oktobar dobijen na način da su dodati nedostajući dani.

(5 bodova)

2. Dopuni rečenice tačnim odgovorima:

Pretpostavlja se da su u vrijeme indoevropske seobe naroda područje Balkana naselila brojna ilirska plemena. Područje današnje Crne Gore naselilo je više ilirskih plemena: od rijeke Neretve do Budve naselili su se Ardijeji (1) kojima je glavna oblast bila Boka Kotorska a glavno sjedište u gradu Risnu (2); područje od Boke Kotorske do Drača naselili su Enhelajci (3); sjeverne oblasti i područje istočno od Skadarskog jezera do rijeke Morače naseli su Labeati (4) i njihovi centri bili su u dva grada: Skadar (5) i Medun (6) itd.

(6 bodova)

3. Na praznim linijama iza naziva današnjih gradova lijeve kolone upiši početna slova ispred naziva gradova iz desne kolone koja su u prošlosti važila za nazive današnjih gradova ili su se nalazila na području gdje su današnji gradovi na prostoru bivše Jugoslavije:

1. Beograd <u>g</u> ,	a) Kapedunum,
2. Užice <u>a</u> ,	b) Emona,
3. Cavtat <u>f</u> ,	c) Sremska Mitrovica,
4. Nikšić <u>e</u> ,	d) Salona,
5. Ljubljana <u>b</u> ,	e) Anderba,
6. Sirmijum <u>c</u> ,	f) Epidaurum,,
7. Solin <u>d</u> .	g) Singidunum.

(6 bodova)

4. Prema predanju, prva kineska država formirana je krajem III i početkom II milenijuma p. n. e. Njom su vladali lokalni kraljevi a nakon toga prva poznata dinastija Hija.

Tvoj zadatak je: na praznim linijama iza naziva kineskih dinastija lijeve kolone upiši redne brojeve ispred navedenih godina vladavina dinastija iz desne kolone da bi dobio tačan hronološki niz vladavine nekih od dinastija Starog i Srednjeg vijeka:

a) dinastija Han <u>4</u> ,	1. (1765-1122. p. n. e.)
b) dinastija Šang <u>1</u> ,	2. (1122-256. p. n. e.)
c) dinastija Sung <u>6</u> ,	3. (256-206. p. n. e.)
d) dinastija Tang <u>5</u> ,	4. (206. p. n. e -220. g.)
e) dinastija Čou <u>2</u> ,	5. (618-907. g.)
f) dinastija Cin <u>3</u> .	6. (960-1279. g.)

(5 bodova)

5. Na praznim linijama upiši imena autora književnih, naučnih i filozofskih djela antičke Grčke:

- a) *Teogonija* Hesiod,
- b) *Kralj Edip* Sofokle,
- c) *Medeja* Euripid,
- d) *Država* Platon,
- e) *Helenska istorija* Ksenofont.

(5 bodova)

6. Zaokruži tačan odgovor: u kojem vijeku je donijet pravni propis poznat kao "Zakon 12 tablica"?

- a) VII v. p. n. e.,
- b) V v. p. n. e.,
- c) IV v. p. n. e.,
- d) II v. p. n. e.

(1 bod)

7. Iza imena rimskih vladara na praznim linijama lijeve kolone redne brojeve ispred ponuđenih godina njihove vladavine da dobiješ tačan hronološki niz vladavine nekih od rimskih vladara.

a) Kaligula <u>3</u> ,	1. (31. g. p. n. e-14. g.),
b) Klaudije I <u>4</u> ,	2. (14. g.-37. g.),
c) Oktavijan Avgust <u>1</u> ,	3. (37.g.-41. g.),
d) Dioklecijan <u>7</u> ,	4. (41. g.-54. g.),
e) Marko Aurelije <u>6</u> ,	5. (117.g.-138. g.),
f) Tiberije <u>2</u> ,	6. (161.g.-180. g.),
g) Hadrijan <u>5</u> .	7. (285.g.-305. g.).

(6 bodova)

8. Dopuni rečenice tačnim odgovorima:

Izvor za proučavanje života Isusa Hrista i prvih hrišćana je *Novi zavjet, Biblija*, pisan na grčkom jeziku. U njemu se nalaze četiri jevanđelja: Mateja (1), Marka (2), Luka (3), Jovana (4) nastala u drugoj polovini I vijeka. Odbacujući rimsku religiju, ne priznajući cara za božanstvo i propovjedajući jednakost među ljudima Isus Hrist je stekao mnogo neprijatelja, među kojima i stroge poštovaoce Mojsijevih zakona poznatih pod imenom fariseji (5).

(5 bodova)

9. Dopuni rečenice tačnim odgovorima:

Početkom VIII v. arabljanska osvajanja ponovo dobijaju na zamahu. Vojskovođa Tarik je 711. (1) godine prešao Gibraltar i upao na Pirinejsko polustrvo gdje je u jednoj bici porazio i pokorio kraljevinu naroda Vizigota (2). U dva navrata (717. i 718. g.) pokušali su zauzeti Carigrad ali bezuspješno. Vizantijom je tada vladao car Lav III (3). Pokušaj da se sa Pirinejskog poluostrva osvoji teritorija Franačke kraljevine osujećen je porazom u bici kod Poatjea (4) koja se odigrala 732. (5) godine.

(5 bodova)

10. Pročitaj dati tekst:

“Nakon što je franački vladar uništio državu Avara proširio je vlast do granica moje kneževine i odmah je počeo širiti svoj uticaj na našu teritoriju. I poslije njegove smrti, njegovi nasljednici, koji su podijelili njegovo carstvo na tri dijela, nastavili su sa raznim pritiscima, a posebno istrajno šalju katoličke misionare koji već duže vrijeme šireći vjeru šire i politički uticaj naših germanskih susjeda sa kojima često ratujemo. Da bi spriječio te uticaje i sačuvao nezavisnost moje kneževine potrebna mi je i jaka crkvena organizacija koja će širiti hrišćansku vjeru ali nikako katoličku. Od Vas cara velike istočne carevine tražim da mi pošaljete učene ljude jer trenutno nemamo učitelje koji bi nam u svom jeziku kazivali istinsku vjeru hrišćansku i koji bi propovjedali vjeru na slovenskom jeziku.”

Napomena: tekst je djelimično izmišljen ali govori o stvarnim uzrocima događaja koji su se odigrali na dijelu teritorija današnje Češke, Moravske i Slovačke.

Tvoj zadatak je: na praznim linijama upiši tačne odgovore:

- a) kako se zvao velikomoravski knez koji je tražio dolazak misionara?
Rastislav ,
- b) kako se zvao vladar istočne carevine koji mu je uputio dva misionara?
Mihailo III ,
- c) u kojem vijeku su misionari stigli i odmah počeli sa kulturnim i vjerskim radom?
IX v. ,
- d) iz kojeg grada potiču misionari?
Solun .
- e) kako se zvalo prvo slovensko pismo koje su stvorili da bi širili hrišćanstvo među Slovenima?
glagoljica ,
- f) kako se zvao jedan od dvojice misionara koji je umro u Rimu?
Ćirilo .

(6 bodova)

11. Dopuni rečenice tačnim odgovorima:

Godine 1042. (1) odigrala bitka kod grada Bara (2) između zetske i vizantijske vojske nakon koje se Zeta oslobodila vizantijske vlasti. U vrijeme bitke Zetom je vladao knez Vojislav (3) a Vizantijom car Konstantin IX Monomah (priznaje se i: Konstantin IX) (4). Zetskog vladara je nakon smrti naslijedio knez Mihailo (5) koji je godine 1077. (6) dobio kraljevsku krunu od pape Grgura VII (7).

(7 bodova)

12. Zaokruži tačan odgovor: koje godine se odigrala bitka kod Mancikerta?

- a) 1051. g.,
- b) 1061. g.,
- c) **1071.** g.,
- d) 1081. g.

(1 bod)

13. Dopuni tekst tačnim odgovorima:

Stogodišnji rat između Engleske i Francuske počeo je **1337.** (1) godine, a okončan je **1453.** (2) godine. U vrijeme izbijanja rata Engleskom je vladao kralj **Edvard III** (3) a Francuskom kralj **Filip VI** (4) koji je istovremeno i osnivač nove dinastije **Valoa** (5) u Francuskoj koja je naslijedila prethodnu francusku dinastiju **Kapet** (6).

(6 bodova)

14. Dopuni tekst tačnim odgovorima:

Oko 1100 godine nastaje najstariji hrvatski glagoljaški pisani spomenik pod nazivom **Baščanska ploča** (1). Najstariji slovenački pisani spomenik na latinici **Brižinski spomenici** (2) nastao je oko 1000 godine. U Zeti je krajem **XII** (3) vijeka nastalo *Miroslavljevo jevanđelje* pisano ćirilicom. Značaj ovog djela ogleda se i u vrlo vrijednim minijaturama koje su urađene u zapadnjačkom stilu **romanike** (4).

(4 boda)

15. Dopuni tekst tačnim odgovorima:

Najmoćniji vladar dinastije Nemanjića, Dušan, proglasio se svečano za cara na Saboru u Skoplju **1346.** (1) godine. Zakonik je proglasio **1349.** (2) godine, koji je dopunjen **1354.** (3) godine. Nakon smrti cara Dušana, naslijedio ga je njegov sin **Uroš I** (4).

(4 boda)

16. Dopuni tekst tačnim odgovorima:

Despot Stefan Lazarević je 1405. godine prestonicu prve srpske despotovine prenio u grad Beograd (1). Nakon smrti despota Stefana 1427. (2) godine naslijedio je ga njegov sestrić despot Đurađ Branković (3), koji je 1430. godine prestonicu prenio u grad Smederevo (4). Konačan pad despotovine pod tursku vlast-drugi pad despotovine, dogodio se 1459. (5) godine.

(5 bodova)

17. Zaokruži tačan odgovor: u kojem vijeku su se dogodili ustanci u Francuskoj (žakerija) i u Engleskoj (Vata Tejlora)?

- a) XI v.,
- b) XII v.,
- c) XIII v.,
- d) XIV v.

(1 bod)

18. Kotor je kroz Srednji vijek promijenio više gospodara a u jednom periodu bio je samostalnim gradom.

Tvoj zadatak je: na praznim linijama iza navedenih godina upiši nazive država koji su vladali Kotorom ili je kad je grad Kotor bio samostalan.

- a) (1185-1371) Srbija ,
- b) (1371-1384) Ugarska ,
- c) (1384-1391) Bosna ,
- d) (1391-1420) period samostalnosti ,
- e) (1420-1797) Venecija (priznaje se i: Mletačka republika) .

(5 bodova)

19. “o sancta simplicitas!” (u prevodu: o blažena gluposti! ili “o sveta prostoto!”); prema kazivanju ove riječi je izgovorio jedan češki vjerski reformator, profesor, filozof i mislilac, u trenutku kada je osuđen na smrt spaljivanjem na lomači (1415. g.) vidio nekog seljaka kako prinosi lomači cjepanicu.

Na praznim linijama upiši tačne odgovore:

- a) kako se zvao češki vjerski reformator osuđen na smrt?
Jan Hus,
- b) u kojem gradu je održan Sabor na kojem je osuđen na smrt?
Konstanca,
- c) kako se zvao car Svetog rimskog carstva u vrijeme održavanja Sabora?
Karlo IV,
- d) kako se zvao vođa pokreta koji je 1419. godine poveo ustanak protiv carske vlasti a čiji je neposredni povod bio ubistvo češkog reformatora?
Jan Žižka.

(4 boda)

20. Tvoj zadatak je: na praznim linijama lijeve kolone upiši početna slova ispred pojmova iz desne kolone da bi dobio pravilan hronološki redosled događaja u vezi sa Turskim carstvom.

1. <u>b</u> ,	a) bitka na Rovinama,
2. <u>a</u> ,	b) zauzimanje Burse,
3. <u>d</u> ,	c) dolazak Murata II na presto,
4. <u>c</u> ,	d) smrt Bajazita I,
5. <u>e</u> ,	e) bitka kod Varne,
6. <u>g</u> ,	f) dolazak Bajazita II na presto,
7. <u>f</u> .	g) pad najvećeg dijela Bosne pod tursku vlast.

(6 bodova)

21. Zaokruži tačan odgovor: kako se zvao vladar koji je u Rusiji vladao od 1462. do 1505. godine?

- a) Ivan III,
- b) Ivan IV,
- c) Vasilije III,
- d) Boris Godunov.

(1 bod)

22. Zaokruži tačan odgovor: u kojem vijeku su gradovi Kotor i Budva usvojili gradske statute?

- a) XII v.,
- b) XIII v.,
- c) XIV v.,
- d) XVI v.

(1 bod)

23. Dopuni tekst tačnim odgovorima:

Đurađ I Balšić došao je vlast u Zeti 1362. (1). Za vrijeme njegove vladavine Zeta je imala najveći teritorijalni opseg prostirući se od Prizrena do Dubrovnika. Jedini grad Boke Kotorske koji nije uspio da osvoji je Kotor (2). Ipak, poslije njegove smrti 1378. (3) godine većina njegovih posjeda i gradova je izgubljena. Između ostalih, poslije njegove smrti grad Prizren je zauzeo Vuk Branković (4). Đurađa I naslijedio je njegov najmlađi brat Balša II (5).

(5 bodova)